

שוק המלמדים

הגאון רבי דניאל זר שליט"א

בגליציה היתה עיירה פרמישלאן, סמוך לה היה עוד עיירה שהתגוררו שם כפריים שעבודתם בשדות, פרות, אדמה... ונהוג אצלם פעמיים בשנה, יום אחרי פסח ויום אחרי סוכות, שהיה "שוק" שנקרא "שוק המלמדים". הכפריים שעבדו באדמה לא רצו שילדיהם יהיו עמי ארצות אלא שידעו מהי דת יהדות וכו', היו באים כל מני תלמידי חכמים לשוק הגדול שהרבה בני תורה היו יושבים שם, וכל כפרי מגיע וניגש לתלמיד חכם ומבקש ממנו שיבוא וילמד את בנו בבית הלכות תורה יהדות... יש כאלה שנמצאים ומלמדים מסוכות עד פסח ויש כאלה שהולכים וחוזרים למחרת בחזרה לביתם של הכפרי כדי ללמד את בנם. ויצאו מהילדים האלה צדיקים גדולים ואדמורי"ם.

היו הרבה צדיקים קדושי עליון בין המלמדים בכפר היה אחד שקוראים לו רבי אריה לייב שהיה אדמו"ר מפרמישלאן, אבל הוא הסתיר את עצמו ולא ידעו עליו כלום. יום אחד אחרי סוכות הוא חזר לשוק המלמדים ורואה שבמקום שוק המלמדים יש שולחנות ערוכים אנשים אוכלים, במה, רבנים... והמקום מחולק לשלשה חלוקות תלמידי חכמים, אנשים המכובדים, ואנשים פשוטים. הלך וישב בין האנשים הפשוטים ושאלם מה העניין של כל הסעודה הזאת. אמרו לו, שהרב של המקום סיים את הש"ס לכן אנו עושים שמחה גדולה הרב בסיום הש"ס ואנחנו באוכל.

באמצע הסעודה הרב הסתובב בין האורחים לראות מי בא. עבר בין השולחן של האנשים הפשוטים וראה את רבי אריה לייב פנים שלו לא פנים רגילות. ניגש אל רבי אריה לייב ואמר לו, כבודו פניו לא נראות כמו כל הפנים של כולם אולי כבודו רוצה לבוא ולומר קצת דברי תורה לרגל הסיום. אמר לו רבי אריה לייב, יש לי אימת הציבור ואני לא יכול. אמר לו הרב של המקום, אולי תגיד לי ביני לבינך איזה דבר תורה. אמר לו את החידוש והרב עמד בהלם ושאלו מי אמר לך את החידוש הזה. נענע בראשו הרב אריה ואמר שאינו יכול לומר לו. אמר הרב אני גוזר עליך בגזרת עילין קדישין שאתה חייב לומר לי מי אמר לך את החידוש. רבי אריה נבהל ואמר לו, אליהו הנביא כשלמדתי איתו ביחד. רב המקום קיבל צמרמורת בכל גופו וביקש שגם רוצה לראות את אליהו הנביא. הסכים רבי אריה ואמר לו נגמור את הסעודה ואני יראה לך אותו אבל מבטיח לי שום שאלה רק שלום וזהו. וכך היה הזדרזו בסיום יצאו מחוץ לעיר ראו את אליהו הנביא אמר לו רב העיר ושלום חזרו.

הרב ראה שאף אחד לא יודע על רבי אריה לייב כלום, ורצה לפרסם אותו וביקש ממנו שאתה חייב להתגלות ולפרסם את שמך ולחזק את האנשים. ורבי אריה לא כל כך רצה. הרב שלח אותו בחזרה לביתו וידע שהוא מתגורר בפרמישלאן. הלך הרב לאנשי העיירה שלו ואמר להם, אתם רוצים להתברך תבואו איתי שבת הבאה לפרמישלאן וכולכם תהיו מבורכים. אף אחד לא רצה ללכת. הרב חשב מה עושים ועלה במוחו רעיון שבעיירה שלו רוב המשפחות אין להם ילדים ותמיד היה מתפלל על זה ושום דבר לא עזר, תמיד הרגיש את האשמה בו אני מתפלל ואין ילדים מה קורה. הלך רב העיירה לכל אותם משפחות שאין להם ילדים ואמר להם, אם אתם באים איתי לפרמישלאן כולם נפקדים. כששמעו זאת כל המשפחות העקרים הגיעו ותושבי העיירה ראו שהרבה הולכים הצטרפו כל תושבי העיירה לנסיעת לפרמישלאן.

הגיע שבת מדברים הרבה דברי תורה כולם מתלהבים, מוצאי שבת בסעודה רביעית נגשו אליו ואמרו לו שאין להם ילדים והם רוצים להתברך בזרע של קיימא. אמר להם האדמו"ר מפרמישלאן מי שאשם בכך הוא הרבי של העיירה שלכם. אתם רוצים ילדים לקחת אותם בשבת עם העגלה, איך תעשו את זה הרי אין לכם עירוב כשר בעיירה. (בשבת אסור לקחת חפץ ולהסתובב איתו ברחוב משום איסור טלטול, לכן עושים עירוב שזה חוץ המקיף את כל העיירה וכל העיירה נחשבת עכשיו לגוש אחד ומותר לטלטל) אם תתקנו את העירוב תקפדו במהרה. וכך היה הלכו ובדקו את העירוב וגילו שבאיזה מקום בעיר העירוב קרוע ופסול, תיקנו אותו ונפקדו בזרע של קיימא. וכך התפרסם שמו של האדמו"ר מפרמישלאן. זכותו יגן עלינו אמן כן יהי רצון.

תבואו איתי שבת הבאה

לעילוי נשמת
הרב אלטר אהרן יצחק
הרשקוביץ זצ"ל
י"ז בטבת תשע"ו

עלות העלון לשבת

200 ₪ בלבד

בנק דיסקונט סניף 56

השבון 61135

אסמכתא למייל:

Shuly3910@gmail.com

הפצה: אלעד, הדרה, אשדוד,
בני ברק, פתח תקווה, רחובות,
מודיעין עילית ואחיסמך

העלון נתרם השבת ע"י החפצים בעילום שמם
להצלחה בכל פועלם ברוחניות ובגשמיות

איך מתפללים!?

הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצוק"ל

כתב המסילת ישרים "והנה עניין האהבה הוא, שיהיה האדם חושק ומתאוה ממש על קרבתו יתברך, ורודף אחר קדושתו כאשר ירדוף איש אחר דבר הנחמד ממנו חמדה עזה שיהיה לו הזכרת שמו יתברך ודבר בתהילותיו והעסק בדברי תורתו ואלוהותו יתברך שעשוע ועונג ממש".

דרכו של ראש הישיבה היתה להתפלל תפילת נץ החמה, ואחר כך ללמוד בביתו. וכאשר בהיכל הישיבה, שהיו מתפללים מאוחר יותר, היו מסיימים את תפילת שמונה עשרה, היה מגיע להיות שליח ציבור ואילך. גם היה שליח ציבור בתפילת מנחה ותפילת ערבית.

דרכו היתה לשאול את העומדים לידו אם אפשר להתחיל, וכשהיו היו משיבים לו בחיוב, היה מתחיל את התפילה בקול שקט ונעים ואמרה ברגש רב. תמיד בשעה שהיה אומר הקל הגדול הגיבור והנורא, היה מזדעזע. וכך היה משתפך בתפילה כל יום, כל השנים, כל הזמנים.

כאשר היה מגיע לברכת בונה ירושלים, והיה אומר "לירושלים עירך ברחמים תשוב", היה נאנח אנה רבה, לפעמים היה גם מזיל דמעה ולפעמים בכה באמירותיו בקשה זו, על צרותיהן של ישראל ועל גלות השכינה.

ראש הישיבה זצ"ל עבר באחד הימים כאשר הגיע לגבורות ויותר מזה, ניתוח. לפי בקשת המשפחה שחררוהו מבית החולים באותו יום מתוך הבנה כי הרב יטופל היטב בביתו. ואכן לקראת צהריים הגיע מרן הביתה, ולא הכרנו אותו, כי היה חיוור, תשוש כולו והולך בקושי, בגלל הניתוח וטלטולי הדרך.

התאספנו כמה תלמידים מתוך דאגה לשלומנו, והתחלנו להתארגן לתפילת מנחה. שליח הציבור היה אחד הבחורים והחלה תפילת שמונה עשרה. ואז קרה הבלתי יאומן, מרן עם כל שנותיו הרבות, עם כאבי הניתוח וייסוריו, עם החולשה הגדולה, ניסה לעמוד במאמץ גדול לתפילת שמונה עשרה, תוך כדי שהוא נשען על השולחן בשתי ידיו, ונאנח בשקט מכאביו "אי אי". ועמד תשוש וכואב להתחנן לפני בוראו. ידענו כי ראש הישיבה הא גיבור כארי ועז רוח העבודת ה', אבל גבורה כזאת כאשר ראיתי כמעט לא תאמן.

הנה תיאור כניסתו של מרן, לאחר שעבר את גיל המאה, לתפילה בישיבה. הרב נראה עייף מאד, עומס הציציות על כתפיו והוא מלווה בעוזרו ר' י. סלומון, כשנכנס להיכל הישיבה נשען הרב על סטנדרים באיטיות רבה, והולך ונשען מזה לזה עד הגיעו לעמוד התפילה כדי להתחיל את תפילת החזרה. הרב נראה עייף ותשוש, ופתח את הסידור, ואז עוזרו לוחש באוזן הרב דבר, ולפי בקשת ראש הישיבה מסייע לו העוזר לשבת, והוא אט אט מושיבו על כסאו, ותפילת החזרה מתעכבת. ניגשתי לשאול מה קרה, כי השתאית מדוע נוצר העיכוב אחרי טרחה כל כך גדולה, שמגיע ראש הישיבה בגיל המאה

והולך עד עמוד התפילה ולא יתחיל להתפלל, הלא דבר הוא.

אמר לי העוזר כי אין שני כהנים בבית המדרש, ולחשתי למרן את זאת, וזה ידוע שהוא לא יתחיל את החזרה בלעדי שיהיו שני כהנים. מיד יצא העוזר החוצה, אחר שניות ספורות חוזר עם אדם ואומר לי, הראשון שפגשתי הוא כהן והסכים לבוא בסייעתא דשמיא.

זהו אחד הדברים הנהדרים שראיתי אצל מרן, כיון שיש דעה הסוברת שצריכים שני כהנים כדי לקיים מצווה דאורייתא, וכיון שהשומעים בכלל המצווה, כמו שכתב הביאור הלכה בס' קכ"ח, לא יתחיל הרב תפילה אם לא יהיה דבר זה.

עם כל ההיתרים למיניהם, עייפות, תשישות, ויש כהן אחד, לא מוותר הרב מאומה, ובעקשנותו המצוינת ואומץ ליבו ורוחו נחשב הדבר אצלו כמעט כאילו אין בית כנסת, ועומד וממתין לקיום המצווה כדין וכדת ולכתחילה.

אמונה ללא היסח הדעת

הגאון רבי שלום צבי הכהן שפירא זצוק"ל

'בכל דרכיך דעהו'. מהו בכל דרכיך דעהו - הוי נותנו בלבך לפניך בכל דרך שאתה הולך כשם שהיה דוד עושה, היה מלך, ואמר איני מלך, הוא מלך והוא המליכנו. וכן הוא אומר 'וידע דוד כי הכינו ד' למלך על ישראל', היה גיבור, ואמר איני גיבור, היה עשיר, ואמר איני עשיר, וכן הכריז ואמר לך ד' הגדולה והגבורה וגו'. וכה"א 'ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו ירד למחמה וניצח', ואמר לא מגבורתי ניצחתי אלא הוא עזרני והוא הנצחתי וניצחתי ויצרני להיות עושה מלחמה.

וז"ל האבן עזרא שם בכל דרכיך דעהו עסקיך ובחכמתך דעהו כו' עכ"ל. לא חכמתך וכשרונותיך הם, אלא דעהו שהכל ממנו ואמרת כוחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה וזכרת את ד' וגו' כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל וכתב התרגום אונקלוס ארי הוא דיהב לך עצה למקני נכסין עכ"ל. וזהו בכל דרכיך דעהו, דע שכל הצלחותיך ממנו הוא, ואתה כחרס ביד היוצר - כמו שאת עצמך לא עשית, ואין לך שום שייכות. אלא השי"ת ברא אותך, כך כל הצלחותיך ממנו, ורם ללבך ושכחת את ד' נגו' האומר כוחי ועוצם ידי הוא שוכח, החובה היא לדעת בכל דרכיך שהכל הוא העושה וזוהי דרגה באמונה, לחיות בלי היסח הדעת שהכל ממנו הוא. וזהו מה ששנינו לעולם יהי אדם ירא שמיים וכו', כי זהו כל האדם, כל המידות קשורים ביראת ד', יוסף הירא מקיים בכל דרכיך דעהו, ממילא אין מקום להתגאות כי הכל לא שלו הוא, ורם ללבך היא תוצאה של השכחה האיננו שוכח ואיננו מסיח דעתו מאיתו ית"ש איננו מתגאה, ויצו את שלמה וגו' אנכי בדרך כל הארץ וחזקת והיית לאיש ומפרש התרגום ותתקיף ותהא "לגבר דחיל חטאיני". ע"כ. כי זהו כל אדם, והוא הנקרא איש. בכל דרכיך דעהו - כל אדם שהוא עני ירא מן הקב"ה, וכשהוא עשיר בוטח בעשרו אין עליו יראת שמיים, אבל יוסף כשהיה עשיר, היה ירא את ד', וכשנעשה מלך הוסיף יראה שנאמר בראשית מ"ב זאת עשו

וחיו את האלוקים אותו אני ירא כשהיה מלך עליו להוסיף יראה כי יש מקום להתפתות ולבטוח בכוחו ועוצם ידו בעשרו ובחכמתו, לכן החובה להתחזק ולהוסיף יר"ש. וזהו מה שאיתא בתנא דבי אליהו 'אנוכי ד' אלוקיך' - קיימו יוסף, שאמר להם אל תיראו כי התחת אלוקים אני.

הרשעים כל זמן שהן בצרה מכניעין עצמן, משהצרה עוברת, חוזרים לקלולם. נבוכדנצר כשהיה בצרה היה מקלס להקב"ה, כמו שכתוב בדניאל פרק ד': "ולקצת יומיה אנה נבוכדנצר עיני לשמיא נטלת ומנדעי עלי יתוב (ולעליא) ולעלאה ברכת ולחי עלמא שבחת והדרת די שלטנה שלטן עלם ומלכותה עם דר ודר", מסביר המצודת דוד במקום: אנה: אני נשאתי את עיני אל השמים כי במשך שבעת השנים לא הכיר בעצמו מי הוא כי לא היה לו בינת אדם ובכלות הזמן התחילה דעתו לחזור אליו מעט מעט ואז הכיר בעצמו מי הוא והרגיש בדבר ונשא עיניו אל השמים לשאול עזרה מה'. ומנדעי: ר"ל שאלתי מה' אשר ישיב עלי הדעה והחכמה שהיה לי מאז. ולעלאה: ולהעליון ברכתי ולחי העולמים שבחתי ופארתי אשר ממשלתו ממשלת עולמים ומלכותו עם כל הדורות ר"ל בזמן כל הדורות. כלומר בעת צרה גם נבוכדנצר הכיר את הקב"ה וידע להוקיר ולהעריך את בוראו.

נשאת ונתת האמונה - זוהי תחילת דינו של אדם והיה אמונת עתיך חוסן וכו', אמונת זה סדר זרעים, וכתבו התוס' בשם הירושלמי שמאמין בחיי עולמים וזורע - והיינו שאינו כעוסקים במשא ומתן ואומרים כוחי ועוצם ידי, כי אם זורע משליך זרעוניו ישדד אדמתו ויכסם שם יאבדו יפסידו יורקבו, עד שירחם ד' עליו יוריד טללים ישוב הרוח, וברינה יקצור וישא אלומותיו, ומשום הכי זרעים נקרא אמונה - וכמו כן ראוי להיות כל משא ומתן באמונה, היינו שיאמין שמה שהוא קונה או מוכר לוה או מלווה - הוא כמשליך זרעוניו בתוך הארץ, ועל ידי חסד הבורא יושלם חפצו - וזה פירוש נשאת ונתת באמונה (הקדמת שב שמעתא באות ה') וזוהי תחילת דינו של אדם, היינו האם חייית באמונה, בלי היסח הדעת כל שהיא "לפי שבהיסח הדעת" אומרים כוחי עוצם ידי, ודי למבין דבר.

בית הספר לאמונה

הגאון רבי יהודה לייב חסמן זצוק"ל

אמר הכתוב: "וארשתיך לי לעולם וארשתיך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים, וארשתיך לי באמונה וידעת את ד'".

והנה המנהג הוא לומר פסוקים אלו בעת כריכת רצועת התפילין, שהיא הקשר המקשר את ישראל עם אלוקים, והדגש הוא על עיקר הקשר, הלא הם "צדק ומשפט וחסד ורחמים" ורק אח"כ: "אמונה וידעת את ד'".

והדבר צריך תבונה, שהרי לפי משקל ראשון האמונה צריכה להיות מוקדמת, שאם מאמין אדם באלוקיו יש לו דבר המחייב את הצדק והמשפט, אבל קודם שיש לו אמונה - מה יחייבו? וצריך איפוא להקדים הסבר למילת "אמונה".

הנה רבים מקשים על ענין שעבוד מצרים, שהרי כל זה היה קודם קבלת התורה, ועדיין לא היה חטא, והאיך נתחייבו בעונש לפני החטא? אבל העניין הוא שגם כל העונשים אינם כסברת ההמון שהם ניתנים דרך נקם ח"ו, כי מה לו להבורא יתברך לנקום מבריה חלושה אשר כאין נחשבה. אבל: "ולך ד' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", היינו שגם טיפול הבורא בנברא להענישו הוא רק מחסדיו, וכמאמר הכתוב: "שבטך ומשענתך המה ינחמוני". ואמרו חז"ל: שבטך - אלו היסורין. והרי ישראל עם הנבחר, ומיסודי הידיעות הוא להבין ולהרגיש שהם נבחרו להיות נושאים את נס האמונה הטהורה באחדות ד' ומציאותו יתברך, כמאמר הכתוב: "הנה החושך יכסה ארץ וערפל לאומים ועליך יזרח ד' וכבודו עליך יראה". וכל מסתכל בעין בינה פשוטה יבין וישכיל כי האדם נברא וראשו למעלה: "אורח חיים למעלה למשכיל", והאמונה והדעות האמיתיות לא ביד יוקחו, אלא עבודה נישאה הן- עבודת השכל והלב, והשכל מרומם ומתנשא על כל עניני התבל השפל. אכן לפי חיוב הענין, אחרי שעיניך חפץ הבורא הוא - עבודה רוחנית, הרי יש איפוא לשאול איך כל העולם מלא לכאורה ההיפוך מהרוחני? הלא חלל העולם כולו מלא דברי גשמיים שפלים? מזה יוצא בהכרח כי אין הדבר כן, אלא שכל העולם מלא דעת, ורק הכל לפי האדם, ובו תלוי לראות ולהבין את ה"דעת" הזאת.

מכאן נבין שכל שעבוד מצרים לא היה אלא "בית ספר" כדי ללמוד ולדעת איך להכניע את החומר ולטהר את מידותיו, למען יוכלו לקבל אח"כ עבודה רוחנית באמונה טהורה, כי רק אחרי טהרת המידות והתאוות, רק אז תבוא טהרת השכל, כמאמר הכתוב: "לב טהור ברא לי אלוקים", ואח"כ "ורוח נכון חדש בקרבי", שאם הלב אינו מוכן, לא תמצא החכמה מקום. וא"כ מעלת האמונה, שהיא המעלה העליונה בחכמה, אינה במובן השטחי, להאמין בלא דעת, והאות על זה הוא במאמר הכתוב: "וירא ישראל את היד הגדולה", הרי שראו ממש בעיניהם, ואיך יפול על זה שם אמונה? אלא ביאור "ויאמינו" הוא - אמונת אומן, שהיא הבנה פנימית עמוקה שאין לזוז ממנה, רק אז נרשעה האמונה בקרבם "ויאמינו בד'" וגו', וכן טהרת המידות היא הקדמה להכרת השכל האמיתית, וזהו "וארשתיך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים", ורק אח"כ "וארשתיך לי באמונה וידעת את ד'", ומזה תצא "וארשתיך לי לעולם", שהוא קשר בל ימוט לעולם ועד.

פניני אמונה בתפילה

הגאון רבי אליהו לאפיאן זצוק"ל

"ברוך אתה וגו' הגומל חסדים טובים לעמו ישראל" (סוף ברכות השחר). אדם שקם משנתו בריא ורענן ומחודש בכוחותיו - הרי זה חסד השם, אבל אם משתמש בכוחותיו נגד רצון השם - הרי חסד זה אינו חסד טוב, ומוטב היה לו שהיה ישן - כי "שינה לרעשים הנאה להם והנאה לעולם!". לאומות העולם - עושה ג"כ חסדים, אבל אינם טובים להם, כי הם מרשיעים בחייהם. אבל לעם ישראל - כל החסדים

שעושה עמהם חסדים טובים המה, שמביאים אותם על הטוב הנצחי. ובה מיושב היטב קושיית המגן אברהם, שהקשה" שהרי אין החתימה מעין הפתיחה של המעביר שינה וכו'.

"הלא כל הגבורים כאין לפניך, ואנשי השם כלא היו, וחכמים כבלי מדע, ונבונים כבלי השכל, כי רוב מעשיהם תהו וימי חייהם הבל לפניך וכו', אבל אנחנו עמך בני בריתך וכו' אשרינו וכו'". מובן שאנשי השם זכו לשמם ע"י חכמתם ושכלם, ואיך אפשר לומר עליהם שהם כלא היו? ואם הם בלי מדע - מדוע קוראת להם חכמים? והביאור בזה הוא" כי אנשי השם - לא פיתחו כוחותיהם, ומציאותם האמיתית לא באה לידי ביטוי! ביצת הציפור שאינה נדגרת - נשארת רק דומם, בלי רוח חיים, ומציאותה אמיתית - הרי לא נהיתה! כמו כן אנשי השם - היו יכולים להמריא שחקים אילו עבדו בכל זמנם ובכל כוחם לפתח כוחותיהם הרוחניים, אבל רוב מעשיהם תהו - ובילו זמנם בדברי הבל! "אבל עמך בני בריתך" - הם העמידו אנשים שלא ביטלו אף רגע מעבודת השם, ופיתחו כל הכוחות הרוחניים שלהם, והשיגו פסגת שלמותם במעשיהם הטובים והנכוחים!

"המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים". אף בשעה שיש חרון אף בעולם והגשמים נעצרים - "וחרה אף ה' בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר" - ובכל זאת הוא מאיר לארץ ולדרים, כי האור נברא במידת הרחמים, ואין שם מדת הדין כלל!

"טוב יצר כבוד לשמו". הקב"ה כביכול אינו צריך לכבודו, ואין כבודו חשוב וספון לפניו, וא"כ, מדוע כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו - כמו שנאמר "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו"? - משום שהאושר האמיתי של האדם הוא לזכות לראות איזה נקודת זהר מכבוד השם! ולכן השם הטוב, שרוצה להטיב עם בריותיו - יצר כבוד לשמו!

"חמלה גדולה ויתרה חמלת עלינו". הנה המילה "יתירה" - יש לה שני מובנים: מיותר - או יותר מזה. וכאן לא שייך אלא המובן השני, אבל הלא אין אנחנו יודעים מדת החמלה של הקב"ה, ואיך אנו יכולים לומר שהחמלה שחומל עלינו הוא יותר מן המידה? וראיתי שהגר"א ז"ל מבאר, כי כשהקב"ה חומל על עמו, על הכלל או על הפרט, וקורע גזר הדין - לא נשאר כמו שהיה, אלא נעשה יותר טוב מבתחילה. והוכיח כן ממעשה העגל, שהקב"ה אמר: "הניחה ואכלם כרגע", ואח"כ כשנקרע גזר דינם - נעשה מצבם עוד יותר גדול מבתחילה, שנתקבלה תפילתו של משה, והשרה שכינתו רק על ישראל - ולא על אומות העולם!

ובשם ר' שמחה זיסל זצ"ל שמעתי שביאר את זה ש"חמלה גדולה ויתרה" היא שאם ינסה אדם לצייר לו ציורים ולתאר לו גדלות חמלת הקב"ה - לא יעלה בידו, כי כל שיא החמלה שיוכל אדם לצייר לו - אין לו שום שייכות למדת החמלה של הקב"ה, שהיא יתירה ונעלה ממושג האדם!

"בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חוקי חיים". אבותינו לא עסקו בעניני העולם הזה לצורך פרנסתם, והתרחקו מכל דבר שיוכל להיות איזה מניעה ללמודם, ובטחו בך - שאתה תפרנסם ואתה תכלכלם, לכן זכו שלימדתם חוקי חיים!

"ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמך באמת". אין תפילה זו מובנת! התפילה היא בקשה על רחמים וחסד, אבל מה שייך לבקש על תשלום שכר? וגם הלא הקב"ה אינו מקפח שכר כל בריה, ומדוע מבקשים תפילה זו רק בעד הבוטחים? יתפללו על כל שומרי מצוות ולומדי תורה שיקבלו שכרם! ומה זה שכר טוב? וכי יש שכר רע?

והנה, במדרש תהילים מבאר את הפסוק: "רבים מכאובים לרשע הבוטח בה' חסד יסובבנו" - שנמשך למטה ולמעלה, כלומר: רבים מכאובים לרשע - ל"רשע והבוטח בה'", אף שהוא רשע - כיון שהוא בוטח בה' - חסד יסובבנו! והחסד שנותנים לרשע - הוא רק חסד לעולם הזה, והוא שכר שלא נשאר ממנו כלום! זוהי בקשה: "ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמך באמת" - שתעזרם לתשובה, ויזכו לשכר נצחי, לשכר טוב בעולם שכולו טוב!

בתפילת והוא רחום: "כי כן דרכך עושה חסד חנינם בכל דור ודור". ולכאורה, הלא כל חסד - חנם הוא? אמנם ישנם דרכים שעל ידם זוכה האדם יעשו חסד עמו, אבל "חסד חנם" - הוא שאין סיבה שיעשו עמו חסד, רק חסד חנם לגמרי.

מזלא טבא

וגדא יאה

קמיה הרב

ר' יהודה פינס שליט"א

מרחיב גבולות האמונה

בעיר פתח תקוה

לרגל הולדת הבן

שתזכו לגדלו

מתוך נחת אושר ועושר

בריאות ושמחה אמיתית

לתורה, לחופה ולמעשים טובים

מתוך הרחבה בגשמיות וברוחניות

מערכת האמונה

להצטרפות לתפוצת 'האמונה במייל'
שלחו מייל ל:
shuly3910@gmail.com